

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/10/10/98

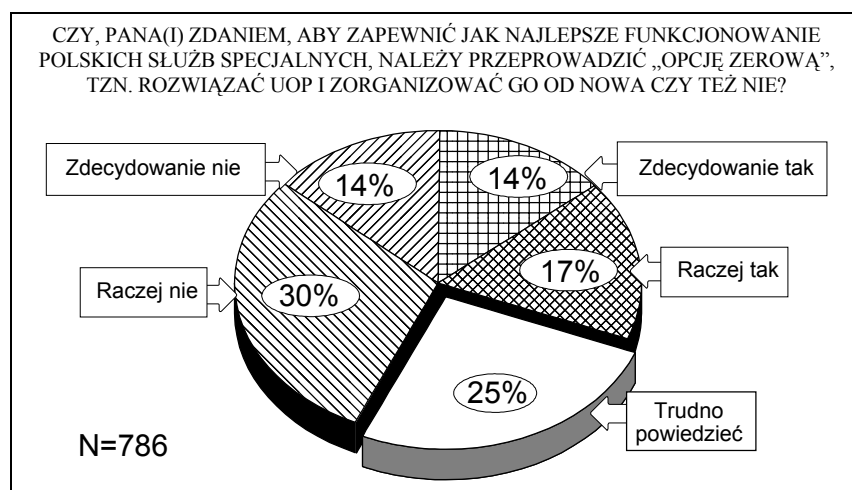
WIEDZA I OPINIE O DZIAŁALNOŚCI SŁUŻB SPECJALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Z nazwą Urzędu Ochrony Państwa zetknęło się blisko trzy czwarte respondentów. Wśród osób, które słyszały o tej instytucji, 16% zna ją tylko z nazwy, pozostali zaś dysponują najczęściej jedynie ogólną wiedzą o jej działalności. Charakterystyczne, że w świadomości badanych UOP funkcjonuje w znacznym stopniu jako instytucja zajmująca się ochroną organów władzy - rządu, premiera, prezydenta.
- ◆ Opinie o funkcjonowaniu służb specjalnych w Polsce są niekorzystne. Zdaniem badanych, którzy słyszeli o UOP, a więc mają choćby minimalną orientację w tej kwestii, są one upolitycznione, stanowią narzędzie gry politycznej, nadużywają swoich uprawnień oraz działają niesprawnie.
- ◆ Do postulatu rozwiązania UOP i zorganizowania służb specjalnych na nowych zasadach przeważająca część respondentów odniosła się z dezaprobatą, jednak odsetek zwolenników „opcji zerowej” jest znaczący.

- ◆ Za największe obecnie zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa badani uznali: przestępczość zorganizowaną, handel narkotykami oraz afery gospodarcze.

Urząd Ochrony Państwa powołano do życia na mocy ustawy z 6 kwietnia '90 w miejsce zlikwidowanej Służby Bezpieczeństwa. Od października '96, po reformie centrum administracyjno-rządowego, urząd jest jednostką podległą bezpośrednio premierowi.

W ostatnim okresie UOP stał się po raz kolejny przedmiotem wzmożonego zainteresowania mediów, m.in. za sprawą licznych zmian kadrowych przeprowadzonych w tej instytucji, a także dyskusji wokół organizacji służb specjalnych w Polsce. Kontrowersje wywołał w szczególności wysuwany przez niektóre kręgi polityczne postulat przeprowadzenia tzw. opcji zerowej, a więc likwidacji dotychczasowych struktur służb specjalnych i zorganizowania ich na nowych zasadach.

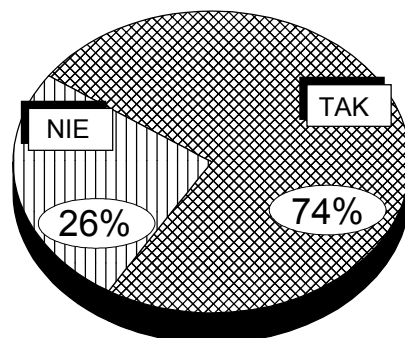
W jednym z ostatnich badań¹ podjęliśmy zagadnienie społecznej wiedzy o Urzędzie Ochrony Państwa i wykonywanych przez niego zadaniach, sondowaliśmy też opinie Polaków o służbach specjalnych.

WIEDZA O URZĘDZIE OCHRONY PAŃSTWA

O Urzędzie Ochrony Państwa słyszało, wedle własnych deklaracji, blisko trzy czwarte respondentów.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (91) przeprowadzono w dniach 11-16 grudnia '97 na 1066-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O URZĘDZIE OCHRONY PAŃSTWA?

Znajomość tej instytucji, przynajmniej z nazwy, wyraźnie wiąże się z pozycją społeczną ankieterowanych - wykształceniem, grupą społeczno-zawodową, statusem materialnym, miejscem zamieszkania. Wśród osób z wykształceniem wyższym jest ona niemal powszechna, sięgając 99%, podczas gdy wśród respondentów z wykształceniem podstawowym z nazwą tą zetknął się jedynie niespełna co drugi². W grupach społeczno-zawodowych najczęściej słyszeli o tej instytucji przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, a także pracownicy umysłowi niższego szczebla, prywatni przedsiębiorcy oraz uczniowie i studenci, najrzadziej - gospodynie domowe, emeryci i renciści, a także rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani. Deklarowanej znajomości tego urzędu sprzyja wyższy status materialny, mieszkanie w dużym mieście, sporadyczne uczestnictwo w praktykach religijnych.

Nazwa ta częściej brzmi obco dla osób starszych - powyżej 65 roku życia, częściej także dla kobiet niż dla mężczyzn

Osoby, które zetknęły się z nazwą Urzędu Ochrony Państwa, prosiliśmy o określenie zakresu jego kompetencji. Ustawa o UOP nakłada na niego m.in. takie zadania, jak: przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa, niezależności, międzynarodowej pozycji Polski, zapobieganie i zwalczanie szpiegostwa, terroryzmu, przestępczości międzynarodowej: nielegalnego obrotu bronią, narkotykami, materiałami jądrowymi i promieniotwórczymi oraz przestępstw mogących naruszyć podstawy ekonomiczne kraju. Ponadto do obowiązków UOP należy ochrona tajemnicy państwowej oraz przygotowywanie dla organów władzy

² Zob. tabele aneksowe.

i administracji państwowej informacji i analiz istotnych dla bezpieczeństwa państwa.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SLYSZAŁY O UOP

	CBOS
Na czym polega, Pana(i) zdaniem, działalność Urzędu Ochrony Państwa? Jakie są jego zadania?	
	N=786
Ochrona rządu, prezydenta, premiera, instytucji państwowych, urzędów publicznych, zapewnienie bezpieczeństwa władzy	24%
Wypowiedzi tautologiczne- ochrona państwa	13%
Ogólnie - ochrona interesów państwa, polskiej racji stanu, obrona najważniejszych dziedzin państwa	13%
Kontrwywiad, ochrona przed szpiegostwem obcych wywiadów	13%
Ochrona obywateli i ich bezpieczeństwa	8%
Ochrona bezpieczeństwa i niezależności państwa	7%
Ochrona tajemnicy państwowej	7%
Ochrona gospodarki i interesów gospodarczych państwa, walka z aferami gospodarczymi	5%
Działalność wywiadowcza, wywiad, zdobywanie informacji istotnych dla państwa	5%
Ochrona przed zagrożeniami zewnętrznymi, ochrona granic, zapobieganie wojnie	4%
Ochrona mienia państwowego	3%
Sprawy wewnętrzne - pilnowanie porządku publicznego, utrzymywanie spokoju wewnętrznego, interwencje wewnątrz Polski	3%
Zwalczanie przestępczości politycznej, afer politycznych, ochrona ustroju, demokracji, konstytucji	3%
Wypowiedzi zawierające negatywną ocenę działalności UOP, mówiące o tym, że jest to instytucja zbędna, szkodząca państwu, upolityczniona itp.	3%
Trudno powiedzieć	16%
Było to pytanie otwarte. Badani mogli wymienić kilka zadań.	

Mimo iż, ogólnie rzecz biorąc, w spontanicznych wypowiedziach respondentów pojawiały się wszystkie, ustawowo określone, zadania Urzędu Ochrony Państwa, najczęściej udzielano ogólnikowych odpowiedzi, stwierdzając, że instytucja ta zajmuje się, zgodnie z nazwą, ochroną państwa bądź ochroną interesów państwa, polskiej racji stanu itp. Z opinii respondentów wynika, że w świadomości społecznej UOP funkcjonuje w znacznym stopniu jako instytucja chroniąca władzę. Co czwarty badany, który zetknął się z tą nazwą, wśród najważniejszych zadań Urzędu Ochrony Państwa wymienił ochronę organów władzy - rządu,

prezydenta, premiera, a także instytucji państwowych oraz urzędów publicznych. Wypowiedzi tego typu można rozumieć dwojako - szerzej, jako odnoszące się do wszelkich działań, także niebezpośrednich, mających na celu ochronę organów władzy jako podstawy bezpieczeństwa, stabilności państwa, oraz w węższym sensie - jako dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony osobistej dostojnikom państwowym, co nasuwa skojarzenia z Biurem Ochrony Rządu. Jakkolwiek trudno na podstawie lakonicznych i ogólnych wypowiedzi respondentów ustalić, jak szeroko rozumieli oni określenie „ochrona rządu”, bardziej trafna w odniesieniu do większości opinii wydaje się ta druga („węższa”) interpretacja.

Znaczny odsetek badanych (13%) wskazywał na kontrwywiadowczą działalność Urzędu Ochrony Państwa. Wśród najczęściej wymienianych zadań tej instytucji znalazły się ponadto takie rzeczywiście wchodzące w zakres jej kompetencji funkcje, jak: ochrona bezpieczeństwa i niezależności państwa, ochrona tajemnicy państwowej, ochrona interesów gospodarczych państwa, działalność wywiadowcza.

Urzędowi Ochrony Państwa przypisywano nierzadko także działania mieszczące się raczej w zakresie obowiązków policji niż tej instytucji: ochronę obywateli i ich bezpieczeństwa, ochronę mienia państwowego, a także utrzymywanie porządku publicznego i spokoju wewnętrznego.

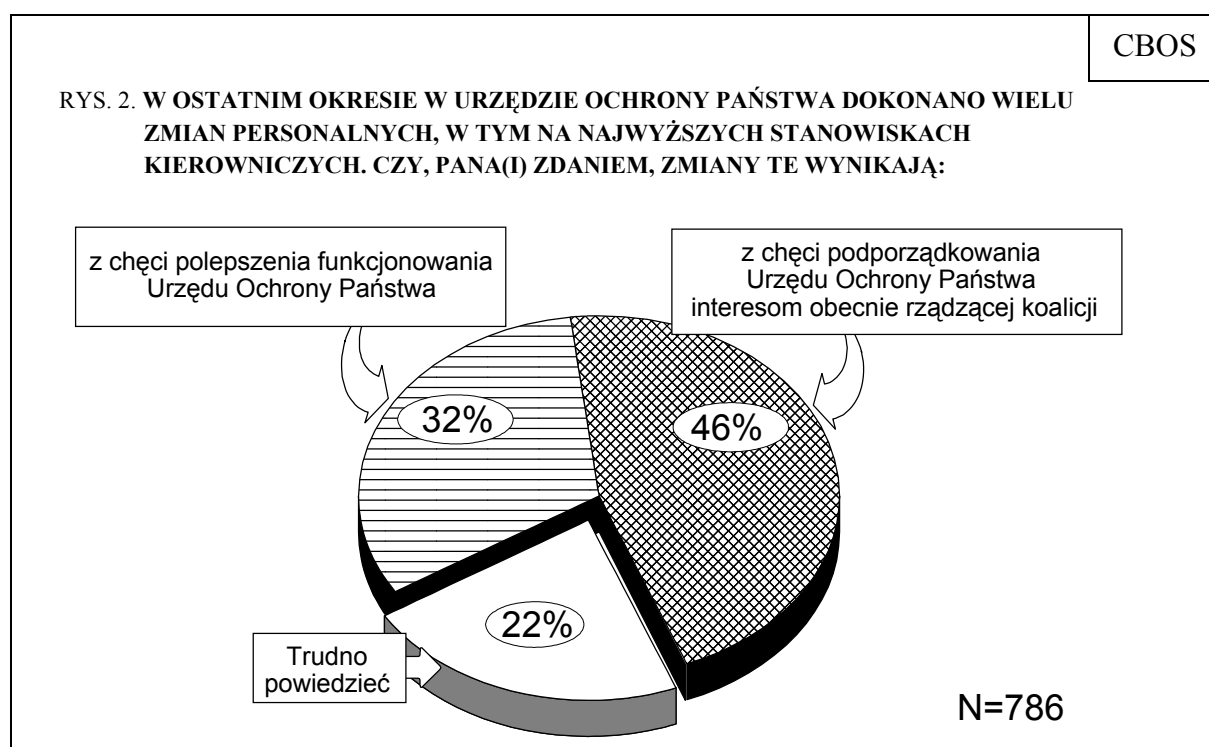
W spontanicznych odpowiedziach dotyczących zadań UOP pojawiały się także głosy krytycznie oceniające jego działalność, mówiące o tym, że jest to instytucja zbędna, szkodliwa dla państwa, upolityczniona.

REAKCJE NA ZMIANY PERSONALNE W UOP

Ostatnio w UOP dokonano wielu zmian personalnych - na stanowiska kierownicze powołano osoby, które pracę w urzędzie rozpoczęły po roku '90, do służby wrócili także oficerowie usunięci z tej instytucji w związku ze „sprawą Oleksego”, np. szefem wywiadu ponownie został gen. Bogdan Libera. Zwolennicy zmian tłumaczą je przede wszystkim względami merytorycznymi, przeciwnicy zaś wskazują na ich czysto polityczny charakter.

Bardziej nośne społecznie okazuje się drugie uzasadnienie - prawie co druga osoba, która słyszała o UOP, dostrzega w decyzjach personalnych ministra Pałubickiego raczej chęć podporządkowania UOP rządzącej koalicji niż troskę o poprawę funkcjonowania tego urzędu. Jednak blisko co trzecia skłania się do tej ostatniej interpretacji.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O UOP

Opinie w tej kwestii są w oczywisty sposób przede wszystkim pochodną stosunku do rządu oraz najważniejszych wymiarów określających ten stosunek, takich jak: orientacja polityczna, a także poziom uczestnictwa w praktykach religijnych.

Przekonanie, że niedawne zmiany na kierowniczych stanowiskach w UOP wynikają przede wszystkim z chęci polepszenia pracy tego urzędu, najczęściej wyrażają zwolennicy rządu, osoby o prawicowych poglądach politycznych, a także badani częściej uczestniczący w praktykach religijnych. Motywy polityczne natomiast dostrzegają w większości przeciwnicy rządu, osoby niepraktykujące religijnie oraz respondenci utożsamiający się z lewicą.

W ostatnim okresie w Urzędzie Ochrony Państwa dokonano wielu zmian personalnych, w tym na najwyższych stanowiskach kierowniczych. Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany te wynikają:	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
— z chęci podporządkowania Urzędowi Ochrony Państwa interesom obecnie rządzącej koalicji	31	74	45	56
— z chęci polepszenia funkcjonowania Urzędu Ochrony Państwa	48	14	27	9
Trudno powiedzieć	21	12	28	36

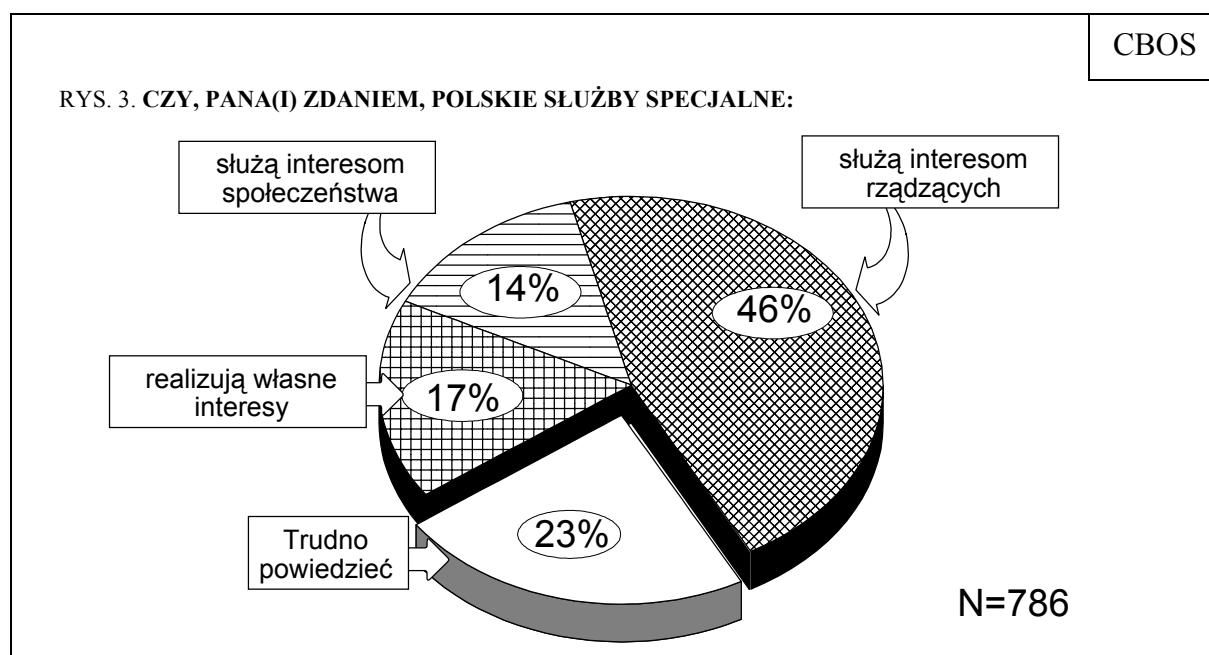
Uwarunkowanie opinii w tej sprawie postawami politycznymi i światopoglądowymi znajduje odbicie w zróżnicowaniu ocen z tym zakresie w elektoratach partii i ugrupowań politycznych. Merytorycznego uzasadnienia dla decyzji personalnych ministra Pałubickiego doszukują się przede wszystkim wyborcy AWS. W elektoracie drugiego z koalicjantów opinie w tej kwestii są mniej jednoznaczne - niewielką przewagę zyskuje jednak pogląd o politycznym charakterze dokonywanych zmian. Przekonanie o dążeniach do podporządkowania UOP rządzącej koalicji bardzo wyraźnie natomiast dominuje wśród osób, które deklarują głosowanie w ostatnich wyborach na SLD.

SPÓŁECZNY WIZERUNEK SŁUŻB SPECJALNYCH

Potwierdzenie, że w społeczeństwie dość silnie rozpowszechnione jest przekonanie o upolitycznieniu polskich służb specjalnych, stanowią pozostałe opinie, zebrane przez nas wśród osób, które zetknęły się z nazwą UOP. Blisko połowa z nich zgadza się z opinią, że służby specjalne w Polsce służą przede wszystkim interesom rządzących, natomiast co siódma (14%) jest zdania, że reprezentują one interesy społeczeństwa, a co szósta (17%) uważa, iż realizują własne interesy. Warto jednak zaznaczyć, że ocena wskazująca na upolitycznienie tych służb nie odnosi się jedynie do ich bieżącej sytuacji - tego rodzaju opinie odnotowaliśmy również w lipcu '96, kilka tygodni po odwołaniu ze stanowisk w UOP funkcjonariuszy, związanych z tzw. sprawą Oleksego. Wówczas pogląd, że UOP realizuje interesy ówczesnej koalicji SLD - PSL, podzielał co drugi badany, deklarujący przynajmniej powierzchowną wiedzę o tym, czym zajmuje się ta instytucja.

Przekonanie, że służby specjalne działają przede wszystkim w interesie rządzących, wyrażają najczęściej mieszkańcy dużych miast, osoby z wykształceniem średnim, pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz osoby nie uczestniczące w praktykach religijnych.

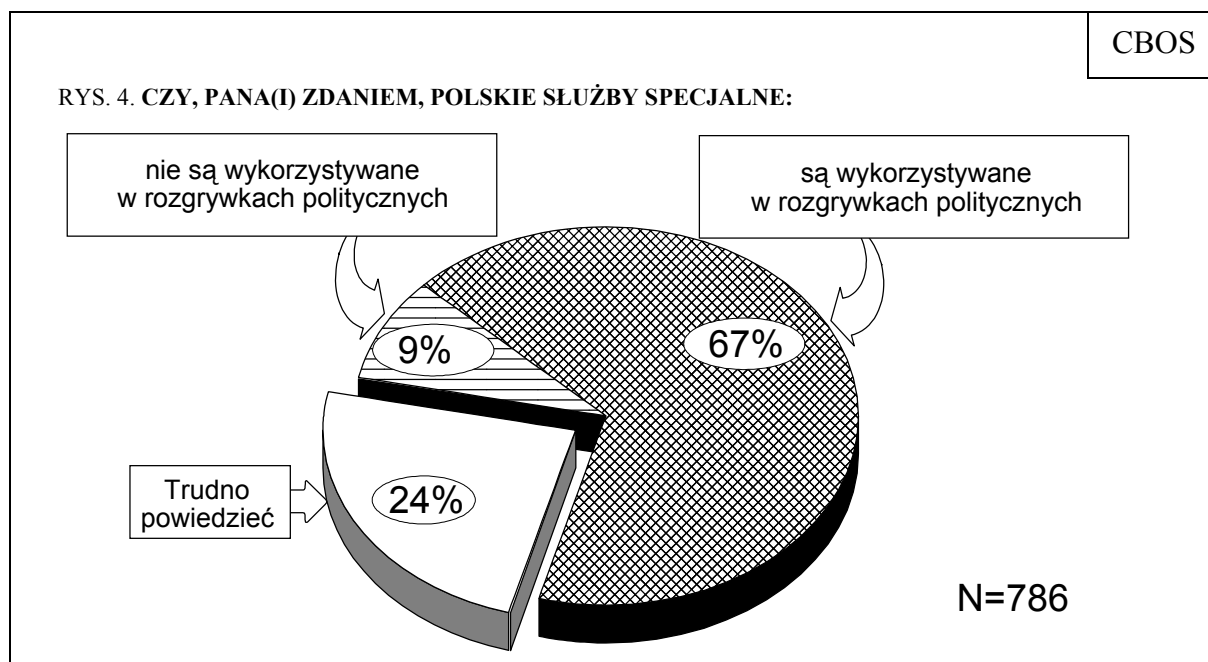
ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SLYSZAŁY O UOP

Co ciekawe, o ile niedawne zmiany personalne w UOP odczytane były przez zwolenników rządu oraz osoby o orientacji prawicowej raczej jako dążenie do zapewnienia jak najlepszego funkcjonowania tej instytucji niż chęć jej upolitycznienia, o tyle również wśród nich dominuje opinia, że służby specjalne realizują przede wszystkim interesy rządzących. Co więcej, również wśród badanych, którzy wierzą w merytoryczny charakter dokonywanych zmian, więcej niż co trzeci sądzi, że służby specjalne dbają przede wszystkim o interesy rządzących. Wydaje się zatem, że respondenci oceniają funkcjonowanie służb specjalnych w Polsce, a także umiejętność zapewnienia im niezależności działania, w dłuższej perspektywie niż ostatnie kilka tygodni bądź miesięcy.

Mniej wątpliwości niż problem, w czym interesie działają służby specjalne, budzi kwestia ich wykorzystywania w rozgrywkach politycznych. Ponad dwie trzecie respondentów żywi przekonanie, że są one narzędziem gry politycznej, podczas gdy zjawiska tego nie dostrzega jedynie 9% badanych.

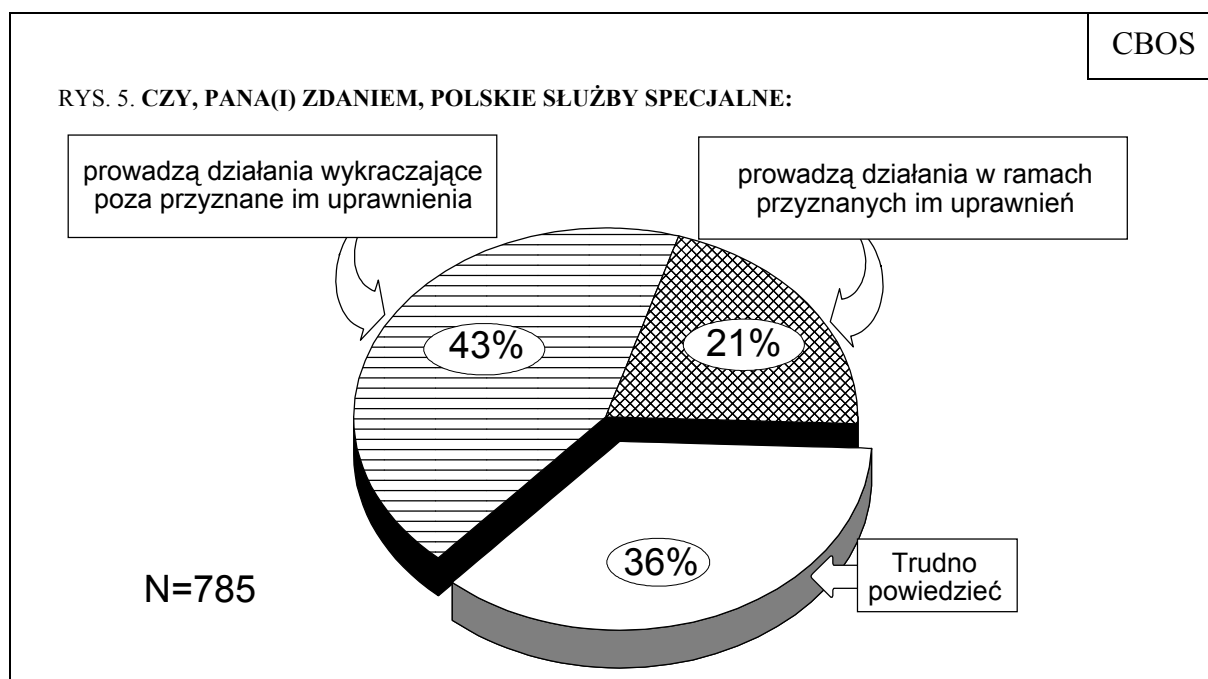
ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SLYSZAŁY O UOP

Opinia o uwikłaniu służb specjalnych w rozgrywki polityczne wiąże się z lepszą orientacją badanych w sprawach polityki - występuje tym częściej, im wyższe mają wykształcenie i wykazują większe zainteresowanie polityką. Tego rodzaju przekonanie wiąże się też w większym stopniu z posiadaniem bądź brakiem poglądów politycznych niż z określoną orientacją polityczną, choć szczególnie silnie wyrażane jest przez osoby identyfikujące się z lewicą. O wykorzystywaniu UOP w rozgrywkach politycznych przeświadczeni są zarówno zwolennicy (65%) jak i przeciwnicy rządu (80%).

Jednym z powracających zarzutów wysuwanych wobec służb specjalnych jest opinia, że nadużywają one przyznanych im uprawnień zarówno w zakresie metod i technik pracy operacyjnej, jak i obszarów działania, zajmując się np. inwigilacją legalnie działającej opozycji politycznej. Znaczny odsetek respondentów (43%) uważa za wiarygodne inkryminacje o przekraczaniu swoich kompetencji przez służby specjalne. Przeciwną opinię, a zatem przekonanie, że działają one w ramach prawa, wyraża o połowę mniej badanych (21%). Warto zaznaczyć, że znaczna grupa respondentów (36%) powstrzymuje się od zajęcia stanowiska w tej kwestii.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O UOP

O tym, że służby specjalne prowadzą działalność wykraczającą poza przyznane im uprawnienia, przekonane są najczęściej z jednej strony - osoby mające lepszą orientację w sprawach politycznych: respondenci z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza i inteligencja, badani określający swoje zainteresowanie polityką jako co najmniej duże, z drugiej zaś, co ciekawe - przeciwnicy obecnego rządu, respondenci nie uczestniczący w praktykach religijnych oraz deklarujący lewicowe poglądy polityczne. Na niekorzystnych dla służb specjalnych opiniach w tej kwestii, szczególnie wśród osób o lewicowym i laickim światopoglądzie, sytuujących się zarazem najczęściej w opozycji do obecnego gabinetu, zaważyła z pewnością „sprawa Oleksego”, odbierana niejednokrotnie jako prowokacja przygotowana przez te służby. Najwyraźniej mniejsze znaczenie miały niedawne zarzuty dotyczące inwigilacji prowadzonej przez UOP, a nawet prób dezintegracji ugrupowań prawicowych.

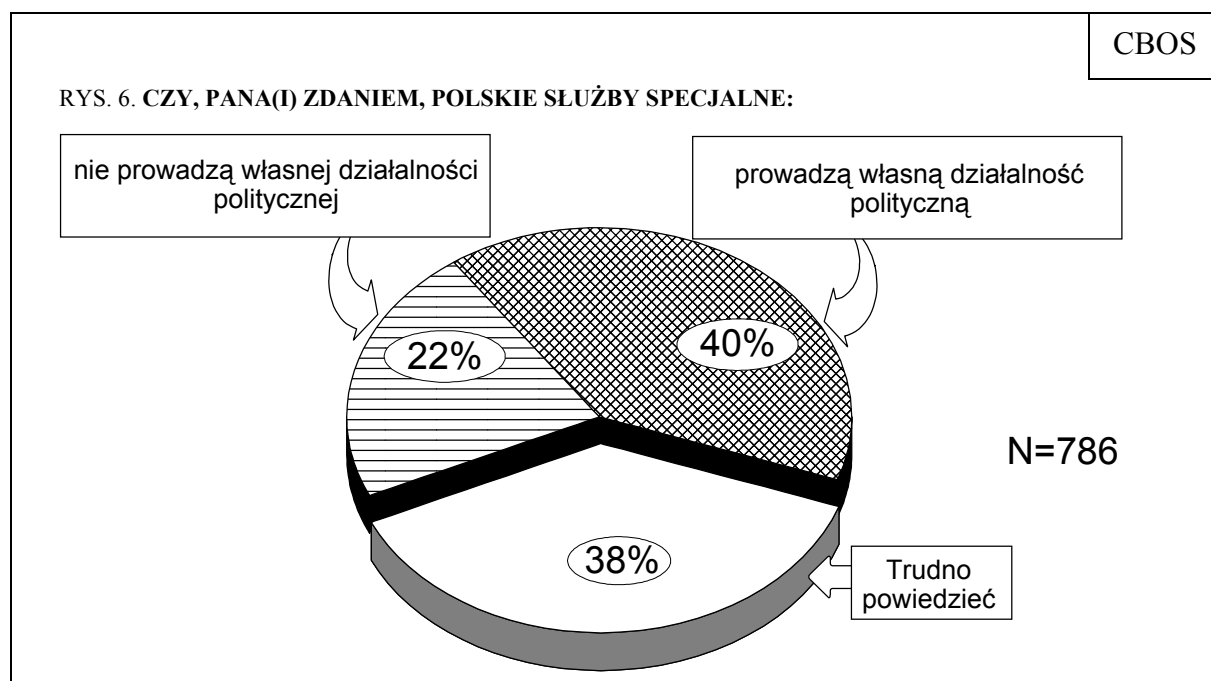
Tabela 2

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, polskie służby specjalne:	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
– prowadzą działania w ramach przyznanych im uprawnień	27	13	21	17
– prowadzą działania wykraczające poza przyznane im uprawnienia	38	64	37	22
Trudno powiedzieć	35	23	42	62

Jakkolwiek służby specjalne, podobnie jak inne służby mundurowe, nie mogą zgodnie z prawem prowadzić własnej działalności politycznej, lecz jedynie realizować postawione przed nimi zadania, wśród respondentów przeważa opinia, iż zajmują się taką działalnością. Przeciwnego zdania jest o połowę mniej ankietowanych.

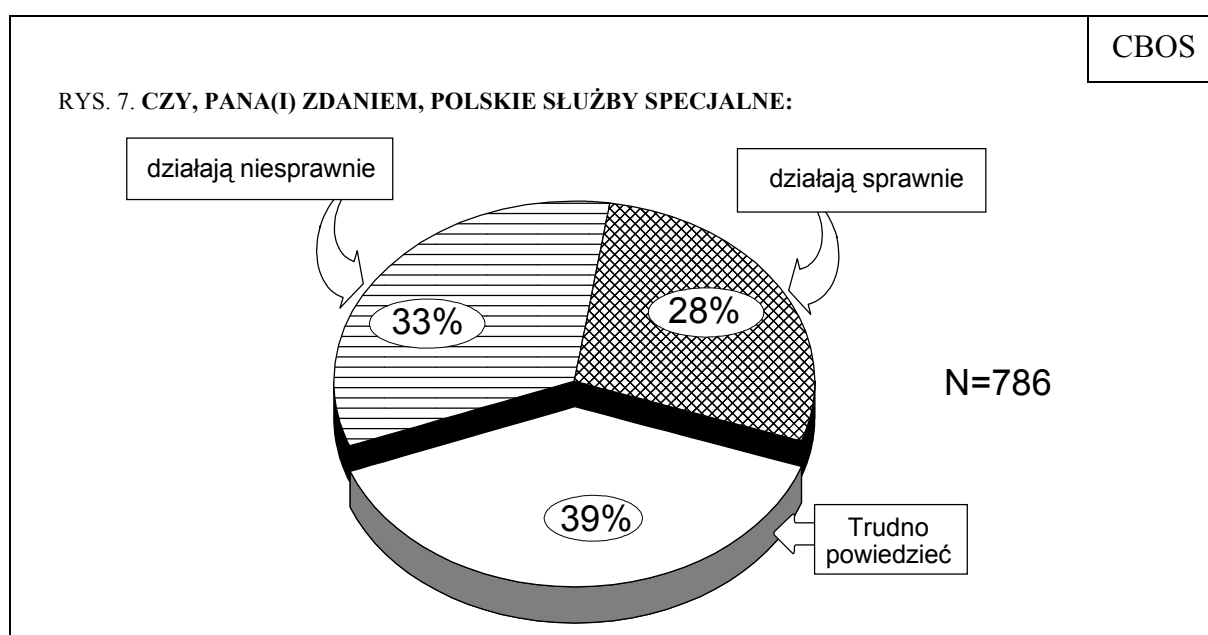
ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O UOP

Opinie postrzegające UOP jako podmiot polityczny najczęściej wyrażają przeciwnicy rządu, osoby o lewicowych poglądach politycznych oraz respondenci nie uczestniczący w praktykach religijnych, a także badani w największym stopniu zainteresowani polityką.

Niekorzystnego wizerunku służb specjalnych w społeczeństwie nie poprawiają poglądy badanych na temat sprawności ich działania. Mimo że opinie w tej sprawie są bardziej zrównoważone, jednak przeważa pogląd, wyrażany przez co trzeciego respondenta, że funkcjonują one niesprawnie. Pozytywnie ocenia ich działalność pod tym względem więcej niż co czwarty badany (28%). Znaczna grupa osób (39%) wstrzymuje się od oceny w tej kwestii, co ze względu na specyfikę funkcjonowania tych służb, z natury rzeczy nie afiszujących się swoją działalnością, jest zupełnie zrozumiałe.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SLYSZAŁY O UOP

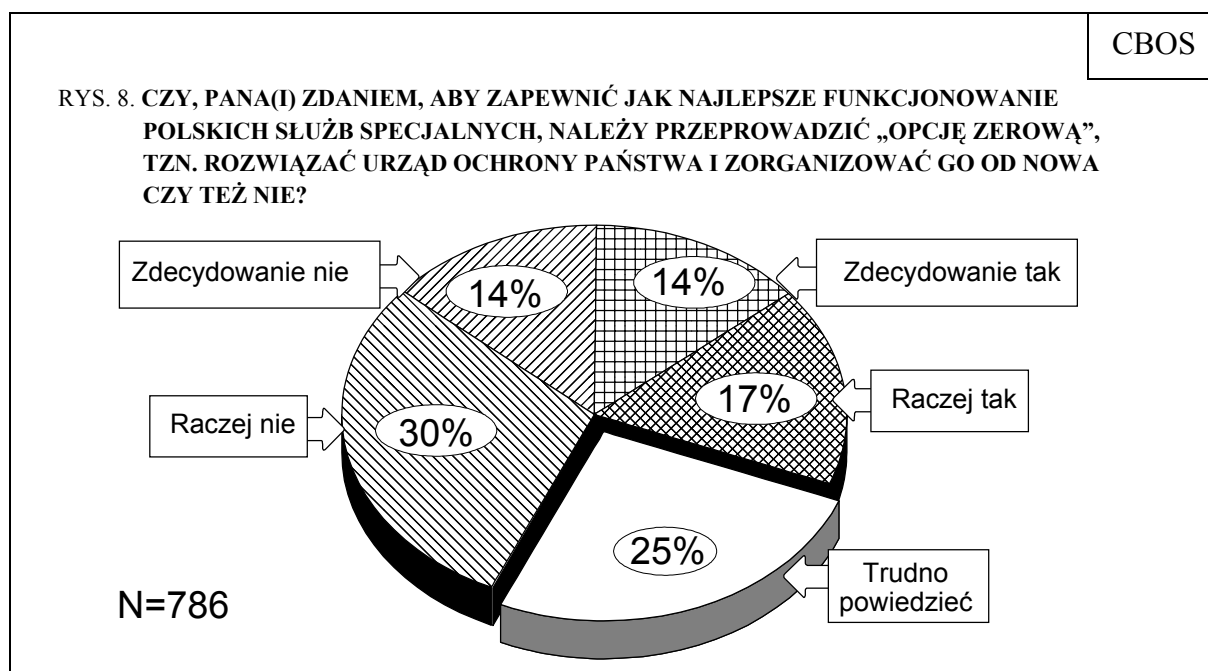

Cechy społeczno-demograficzne respondentów jedynie w nieznacznym stopniu wpływają na zróżnicowanie opinii w tej kwestii.

STOSUNEK DO „OPCJI ZEROWEJ” W UOP

Mimo, ogólnie rzecz biorąc, niekorzystnych opinii o funkcjonowaniu służb specjalnych w Polsce, idea przeprowadzenia „opcji zerowej” nie zyskała poparcia większości ankietowanych, choć odsetek jej zwolenników należy uznać za znaczący. Za przyjęciem tego rozwiązania opowiedział się co trzeci badany, natomiast ponad dwie piąte wyraziło swój sprzeciw.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O UOP

Dezaprobowanie realizacji „opcji zerowej” sprzyja lepsza orientacja w sprawach politycznych - większe zainteresowanie polityką oraz wyższe wykształcenie, a także lewicowa orientacja polityczna. Wyborcy ugrupowań koalicyjnych mają na ten temat podzielone zdania: w elektoracie AWS za przeprowadzeniem „opcji zerowej” opowiedziało się 39% i niemal tyle samo (38%) wyraziło sprzeciw, natomiast wśród sympatyków UW - 35% było za i 39% przeciw. Co interesujące, choć ponad połowa osób (53%) głosujących w ostatnich wyborach na SLD odrzuca możliwość rozwiązania służb specjalnych i ich organizację na nowych zasadach, jednak zwolennikiem tej opcji jest prawie co czwarty sympatyk tego ugrupowania.

NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Wszystkim respondentom przedstawiliśmy ponadto listę zjawisk i problemów, będących przedmiotem zainteresowania UOP, prosząc o określenie, w jakim stopniu każde z nich stanowi obecnie zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa.

Za zjawiska najbardziej obecnie groźne dla bezpieczeństwa państwa uznano zorganizowaną przestępczość oraz handel narkotykami - ponad połowa respondentów określiła stopień zagrożenia z ich strony jako bardzo duży, jedna trzecia zaś - jako dość duży.

Do najgroźniejszych obecnie zjawisk godzących w bezpieczeństwo państwa należą także, zdaniem badanych, afery gospodarcze. W przekonaniu 42% ankietowanych stanowią one bardzo duże niebezpieczeństwo dla państwa, a w opinii dalszych 42% dość duże.

Najrzadziej dostrzegano niebezpieczeństwa płynące ze strony organizacji głoszących skrajne poglądy polityczne oraz będące następstwem niepokoju i konfliktów społecznych. Dość nisko na liście zagrożeń znalazła się także działalność szpiegowska obcych wywiadów - mimo wypowiedzi niektórych polityków i doniesień prasowych na ten temat, które mogły wzbudzać niepokój.

Trzeba jednak zaznaczyć, że wszystkie wymienione zagrożenia odbierane są jako dość poważne - przeważają opinie, że stwarzają one duże niebezpieczeństwo dla państwa.

Tabela 3

w procentach

W jakim stopniu, Pana(i) zdaniem, stanowi(a) obecnie w Polsce zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa:	W bardzo dużym stopniu	W dość dużym stopniu	W niewielkim stopniu	W bardzo małym stopniu	Trudno powiedzieć
– zorganizowana przestępczość, mafie	55	33	7	1	4
– handel narkotykami	51	32	10	2	5
– afery gospodarcze	42	42	10	1	6
– terroryzm	41	27	20	5	6
– nielegalny handel bronią	34	30	16	8	12
– ujawnianie tajemnic państwowych	26	31	22	6	15
– działalność sekt religijnych	24	29	25	12	10
– działalność szpiegowska obcych wywiadów	23	24	24	6	23
– niepokoje i konflikty społeczne - strajki, demonstracje itp.	16	31	34	11	9
– działalność organizacji politycznych głoszących skrajne poglądy	14	29	28	11	18

Z nazwą Urzędu Ochrony Państwa nie zetknął się co czwarty badany. Wśród osób, które słyszały o tej instytucji, 16% zna ją tylko z nazwy, pozostali zaś dysponują najczęściej jedynie ogólną wiedzą o jej działalności.

W świadomości społecznej UOP funkcjonuje w znacznej mierze jako instytucja związana z władzą: z jednej strony - do jego podstawowych zadań badani zaliczają ochronę organów władzy, z drugiej - jest on, w ich odczuciu, zawłaszczany przez polityków, próbujących go sobie podporządkować i wykorzystać w walce politycznej. Negatywnego wizerunku tej instytucji dopełnia dość często głoszone przekonanie o nadużywaniu przez służby specjalne przyznanych im uprawnień, w tym także o prowadzeniu przez nie działalności politycznej.

Mimo że przeważająca część respondentów z dezaprobatą odniosła się do postulatu rozwiązania UOP i zorganizowania służb specjalnych na nowych zasadach, jednak odsetek zwolenników „opcji zerowej” jest znaczący.

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o Urzędzie Ochrony Państwa (UOP)?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	74	26	1064
Płeć			
Mężczyźni	86	14	505
Kobiety	63	37	560
Wiek			
do 24 lat	78	22	148
25-34	83	17	189
35-44	78	22	225
45-54	79	21	198
55-64	72	28	137
65 lat i więcej	49	51	168
Miejsce zamieszkania			
Wieś	64	36	395
Miasto do 20 tys.	77	23	127
od 21 do 100 tys.	75	25	226
101-500 tys.	82	18	177
501 tys.i więcej mieszk.	86	14	139
Region			
Północny	79	21	125
Zachodni	80	20	117
Środkowozachodni	62	38	143
Środkowy	75	25	188
Wschodni	75	25	131
Południowo-wschodni	68	32	177
Południowo-zachodni	79	21	183
Wykształcenie			
Podstawowe	47	53	317
Zasadnicze zawodowe	75	25	300
Średnie	90	10	351
Wyższe	99	1	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	97	3	73
Prac.umysł.niż.szczebla	87	13	96
Pracownicy fiz.- umysł.	84	16	72
Robotnicy wykwalifikowani	81	19	117
Robotnicy niewykwalifik.	69	31	51
Rolnicy	67	33	65
Prywatni przedsiębiorcy	91	9	45
Bierni zawodowo			
Renciści	62	38	131
Emeryci	60	40	216
Uczniowie i studenci	93	7	47
Bezrobotni	74	26	92
Gospodynie domowe i inni	59	41	55
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	87	13	105
Sektor państwowy	83	17	96
Sektor prywatny	86	14	254
Spółdzielczość	72	28	20
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	61	39	213
201 - 325	71	29	189
326 - 449	73	27	164
450 - 599	75	25	136
Powyżej 599 zł	91	9	226
Ocena własnych war. mater.			
Złe	64	36	293
Średnie	74	26	494
Dobre	85	15	275
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	54	46	61
Raz w tygodniu	70	30	541
Kilka razy w miesiącu	72	28	129
Kilka razy w roku	85	15	240
W ogóle nie uczestniczy	81	19	92
Poglądy polityczne			
Lewica	82	18	216
Centrum	80	20	301
Prawica	81	19	324
Trudno powiedzieć	48	52	221

Tabela 2. W ostatnim okresie w Urzędzie Ochrony Państwa dokonano wielu zmian personalnych, w tym na najwyższych stanowiskach kierowniczych.
Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany te wynikają: 1 - z chęci podporządkowania Urzędu Ochrony Państwa interesom obecnie rządzącej koalicji;
2 - z chęci polepszenia funkcjonowania Urzędu Ochrony Państwa

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	32	22	785
Płeć				
Mężczyźni	51	31	17	432
Kobiety	41	33	27	353
Wiek				
do 24 lat	36	33	30	115
25-34	39	36	25	158
35-44	51	37	12	175
45-54	50	28	22	156
55-64	53	27	20	98
65 lat i więcej	50	25	25	83
Miejsce zamieszkania				
Wies	45	31	24	254
Miasto do 20 tys.	45	33	22	98
od 21 do 100 tys.	43	32	25	168
101-500 tys.	48	41	11	145
501 tys. i więcej mieszk.	54	22	24	120
Region				
Północny	47	34	19	99
Zachodni	57	27	16	94
Środkowo-zachodni	44	35	21	89
Środkowy	52	25	23	140
Wschodni	39	38	23	99
Południowo-wschodni	40	33	27	120
Południowo-zachodni	45	34	20	145
Wykształcenie				
Podstawowe	40	31	29	149
Zasadnicze zawodowe	43	32	25	224
Średnie	50	32	18	317
Wyższe	52	34	14	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	39	19	71
Prac. umysł. niż. szczebla	42	31	17	84
Pracownicy fiz. - umysł.	43	37	20	61
Robotnicy wykwalifikowani	56	31	13	94
Robotnicy niewykwalifik.	21	36	43	35
Rolnicy	28	47	24	43
Prywatni przedsiębiorcy	54	34	12	41
Bierni zawodowo				
Renciści	48	25	27	81
Emeryci	52	28	20	129
Uczniowie i studenci	54	19	28	44
Bezrobotni	39	30	31	68
Gospodynie domowe i inni	43	37	20	32
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	46	36	18	91
Sektor państwowy	49	32	20	80
Sektor prywatny	42	38	19	219
Spółdzielczość	85	4	11	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	44	36	20	131
201 - 325	43	31	26	133
326 - 449	51	25	24	119
450 - 599	51	33	16	102
Powyżej 599 zł	50	34	16	205
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	34	21	187
Średnie	45	29	25	364
Dobre	49	34	17	234
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	41	12	33
Raz w tygodniu	38	40	22	380
Kilka razy w miesiącu	44	21	35	93
Kilka razy w roku	55	27	18	205
W ogóle nie uczestniczy	70	15	15	74
Poglądy polityczne				
Lewica	71	14	15	178
Centrum	53	28	19	241
Prawica	28	52	20	261
Trudno powiedzieć	36	22	42	105

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, aby zapewnić jak najlepsze funkcjonowanie polskich służb specjalnych, należy przeprowadzić "opcję zerową", tzn. rozwiązać Urząd Ochrony Państwa i zorganizować go od nowa czy też nie?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	17	30	14	26	786
Płeć						
Mężczyźni	15	15	31	17	22	432
Kobiety	12	19	28	11	30	354
Wiek						
do 24 lat	7	26	30	8	30	115
25-34	10	14	33	15	27	158
35-44	19	18	33	9	21	176
45-54	12	12	26	21	29	156
55-64	23	14	26	15	23	98
65 lat i więcej	10	21	25	18	26	83
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	19	34	8	27	254
Miasto do 20 tys.	14	17	27	16	25	98
od 21 do 100 tys.	12	12	27	17	32	169
101-500 tys.	18	20	32	12	18	145
501 tys. i więcej mieszk.	13	15	22	23	27	120
Region						
Północny	13	19	34	13	22	99
Zachodni	10	16	26	22	26	94
Środkowo-zachodni	15	12	23	19	32	89
Środkowy	13	15	28	16	29	141
Wschodni	16	22	27	13	22	99
Południowo-wschodni	7	17	33	9	33	120
Południowo-zachodni	20	17	33	11	19	145
Wykształcenie						
Podstawowe	7	23	29	9	32	150
Zasadnicze zawodowe	16	13	27	13	31	224
Średnie	13	19	31	15	21	317
Wyższe	18	9	32	22	19	95
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	18	14	32	17	19	71
Prac. umysł. niż. szczebla	12	24	28	20	16	84
Pracownicy fiz. - umysł.	7	17	39	14	24	61
Robotnicy wykwalifikowani	20	10	34	14	23	94
Robotnicy niewykwalifik.	9	11	30	14	35	35
Rolnicy	15	17	36	3	29	43
Prywatni przedsiębiorcy	11	21	34	13	21	41
Bierni zawodowo						
Renciści	11	15	20	14	41	82
Emeryci	21	13	28	15	22	129
Uczniowie i studenci	11	27	24	11	27	44
Bezrobotni	6	24	23	10	37	68
Gospodynie domowe i inni	9	18	31	18	24	32
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	14	18	29	17	21	91
Sektor państwowy	16	20	23	18	22	80
Sektor prywatny	13	14	37	14	22	219
Spółdzielczość	24	8	35	0	33	14
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	6	24	30	11	28	131
201 - 325	10	17	25	11	38	133
326 - 449	22	8	42	11	18	120
450 - 599	14	20	24	12	29	102
Powyżej 599 zł	17	14	30	23	15	205
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	21	23	16	26	187
Średnie	11	15	31	11	32	365
Dobre	17	17	33	17	16	234
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	20	7	34	14	25	33
Raz w tygodniu	14	17	30	13	27	381
Kilka razy w miesiącu	12	14	25	11	37	93
Kilka razy w roku	16	14	31	16	23	205
W ogóle nie uczestniczy	6	30	30	19	14	74
Poglądy polityczne						
Lewica	12	15	29	25	19	178
Centrum	11	17	35	11	25	241
Prawica	20	20	28	11	22	261
Trudno powiedzieć	7	11	22	11	49	105

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, polskie służby specjalne: 1 - są wykorzystywane w rozgrywkach politycznych; 2 - nie są wykorzystywane w rozgrywkach politycznych

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	9	24	785
Płeć				
Mężczyźni	69	12	18	432
Kobiety	64	6	30	353
Wiek				
do 24 lat	59	13	29	115
25-34	63	10	27	158
35-44	70	12	18	176
45-54	72	5	23	156
55-64	69	8	23	97
65 lat i więcej	67	7	26	83
Miejsce zamieszkania				
Wieś	61	10	29	254
Miasto do 20 tys.	67	3	30	98
od 21 do 100 tys.	68	10	22	169
101-500 tys.	72	12	16	145
501 tys. i więcej mieszk.	72	9	20	119
Region				
Północny	74	10	17	99
Zachodni	71	7	22	94
Środkowo-zachodni	60	6	34	89
Środkowy	73	10	17	140
Wschodni	71	11	18	99
Południowo-wschodni	57	10	33	120
Południowo-zachodni	63	10	27	145
Wysztalcenie				
Podstawowe	55	10	34	150
Zasadnicze zawodowe	60	11	29	224
Średnie	74	9	17	317
Wyższe	76	7	17	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	73	5	22	71
Prac. umysł. niż. szczebla	69	16	16	84
Pracownicy fiz. - umysł.	72	10	18	61
Robotnicy wykwalifikowani	71	12	17	94
Robotnicy niewykwalifik.	52	15	34	35
Rolnicy	47	10	42	43
Prywatni przedsiębiorcy	77	9	14	41
Bierni zawodowo				
Renciści	65	5	30	82
Emeryci	71	8	21	128
Uczniowie i studenci	64	14	22	44
Bezrobotni	53	7	40	68
Gospodynie domowe i inni	76	0	24	32
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	73	9	18	91
Sektor państwowy	65	15	20	80
Sektor prywatny	69	11	20	218
Spółdzielczość	81	0	19	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	63	8	28	131
201 - 325	68	6	26	133
326 - 449	69	10	21	120
450 - 599	69	8	24	102
Powyżej 599 zł	73	10	17	204
Ocena własnych war. mater.				
Złe	69	8	23	187
Średnie	67	8	25	364
Dobre	66	12	22	234
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	6	32	33
Raz w tygodniu	63	11	26	380
Kilka razy w miesiącu	59	9	32	93
Kilka razy w roku	72	9	19	205
W ogóle nie uczestniczy	87	2	11	74
Poglądy polityczne				
Lewica	79	9	13	178
Centrum	67	10	23	241
Prawica	66	12	22	260
Trudno powiedzieć	47	5	48	105

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, polskie służby specjalne: 1 - prowadzą działania w ramach przyznanych im uprawnień; 2 - prowadzą działania wykraczające poza przyznane im uprawnienia

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	43	36	785
Płeć				
Mężczyźni	25	45	30	432
Kobiety	18	41	42	353
Wiek				
do 24 lat	26	41	34	115
25-34	23	37	40	158
35-44	23	48	30	176
45-54	20	51	30	156
55-64	17	41	42	97
65 lat i więcej	17	37	46	83
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	37	43	254
Miasto do 20 tys.	21	47	32	98
od 21 do 100 tys.	23	38	39	169
101-500 tys.	25	55	20	145
501 tys. i więcej mieszk.	18	46	36	119
Region				
Północny	22	51	26	99
Zachodni	22	47	32	94
Środkowozachodni	26	37	37	89
Środkowy	18	46	36	140
Wschodni	23	50	27	99
Południowo-wschodni	15	32	54	120
Południowo-zachodni	26	40	34	145
Wykształcenie				
Podstawowe	21	32	47	150
Zasadnicze zawodowe	25	41	34	224
Średnie	20	47	32	317
Wyższe	17	52	31	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	17	53	31	71
Prac. umysł. niż. szczebla	29	43	28	84
Pracownicy fiz. - umysł.	27	50	22	61
Robotnicy wykwalifikowani	27	45	28	94
Robotnicy niewykwalifik.	24	32	44	35
Rolnicy	24	33	43	43
Prywatni przedsiębiorcy	27	49	24	41
Bierni zawodowo				
Renciści	10	45	45	82
Emeryci	18	41	41	128
Uczniowie i studenci	23	52	25	44
Bezrobotni	21	26	53	68
Gospodynie domowe i inni	14	50	37	32
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	24	46	30	91
Sektor państwowy	24	49	27	80
Sektor prywatny	25	44	31	218
Spółdzielczość	13	59	28	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	23	36	41	131
201 - 325	20	45	34	133
326 - 449	20	45	31	120
450 - 599	22	41	36	102
Powyżej 599 zł	20	50	30	204
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	48	37	187
Średnie	23	42	36	364
Dobre	24	41	35	234
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	40	34	33
Raz w tygodniu	24	37	39	380
Kilka razy w miesiącu	22	38	41	93
Kilka razy w roku	20	49	31	205
W ogóle nie uczestniczy	13	62	25	74
Poglądy polityczne				
Lewica	16	60	24	178
Centrum	21	43	36	241
Prawica	30	39	31	260
Trudno powiedzieć	12	25	64	105